

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Гінзбурга Ігоря Володимировича
на тему «УДОСКОНАЛЕННЯ ФІЗИЧНОЇ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ
ПІДГОТОВЛЕНOSTІ КУРСАНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МВС
УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ДЖИУ-ДЖИТСУ»,
представлену на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка,
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Актуальність дисертаційної роботи. Обрана тема дисертаційного дослідження відображає нагальну потребу підвищення рівня фізичної та функціональної підготовки майбутніх співробітників правоохоронних органів, зумовлену низкою соціальних, професійних та технологічних викликів сучасності. По-перше, зростання складності та багатофакторності злочинності, включаючи терористичні загрози, кібератаки та транснаціональні злочини, створює потребу у співробітниках, здатних не лише аналітично мислити, але й оперативно застосовувати фізичну силу в екстремальних умовах. По-друге, сучасні конфліктні реалії, зокрема виклики, пов'язані з воєнним станом, потребують вдосконалення підходів до професійної підготовки кадрів.

Традиційні методики підготовки курсантів часто не враховують багатогранності їхньої професійної діяльності майбутніх співробітників поліції, що поєднує високі вимоги до витривалості, швидкості реакції, координації та тактичного мислення. У цьому контексті дослідження, спрямоване на впровадження методів джиу-джитсу, є важливим інструментом для створення індивідуалізованих підходів до навчання, що відповідають специфічним викликам сучасного правопорядку. Використання джиу-джитсу як засобу вдосконалення фізичної підготовленості є новаторським підходом, що відповідає сучасним тенденціям професійного навчання.

У контексті сучасного воєнного стану в Україні та зростання рівня злочинності, підготовка кадетів МВС України має бути націлена на забезпечення їх максимальної готовності до виконання завдань, пов'язаних із охороною правопорядку, захистом громадян та протидією злочинності.

Крім того, урахування фізіологічних, психологічних і соціокультурних особливостей курсантів у процесі формування їхньої фізичної та функціональної готовності є надзвичайно актуальним у контексті підвищення загальної професійної ефективності працівників силових структур. Систематичний розвиток адаптаційних резервів, зокрема кардіореспіраторної і нервової систем, сприяє зниженню ризику професійного вигорання та забезпечує стійкість до стресових ситуацій.

Таким чином, тема роботи не лише корелює з актуальними вимогами до сучасної системи освіти та підготовки кадрів МВС України, але й слугує вагомим внеском у розв'язання комплексної проблеми забезпечення громадської безпеки в умовах змінних соціальних і технологічних обставин.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Робота виконана у відповідності до теми: «Теоретико-методичні засади вдосконалення навчально-тренувального процесу у різних видах спорту» (державний реєстраційний номер: 0122U001108) плану науково-дослідної роботи Запорізького національного університету на 2022–2026 рр.

Наукова новизна дослідження. Дослідження вирізняється науковою новизною завдяки обґрунтуванню та впровадженню авторської програми, яка базується на засобах джиу-джитсу. Результати роботи суттєво доповнюють знання у сфері фізичної підготовки кадетів. Наукові положення є корисними для вдосконалення навчальних програм в освітніх закладах системи МВС.

Наукова новизна полягає в наступному: уперше обґрунтовано експериментальну програму вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості курсантів закладів військової освіти із застосуванням засобів джиу-джитсу, яка враховує їх індивідуальні можливості та вимоги майбутньої професійної діяльності; уперше створено компоненти фізичного навантаження з урахуванням функціональних показників курсантів в межах адаптаційного, тренувального та підтримувального етапів підготовки; уперше розроблено програму оптимізації психоемоційного стану курсантів закладів військової освіти МВС України; доповнено та розширено дані щодо побудови навчально-тренувального процесу курсантів закладів військової освіти МВС України; набули подальшого розвитку наукові положення про особливості організації занять фізичною підготовкою курсантів закладів військової освіти МВС України; набула подальшого розвитку інформація щодо сучасних уявлень про засоби підвищення фізичної та функціональної підготовленості курсантів.

Практична значущість роботи. Розроблена авторська програма вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості курсантів має практичну значущість, що обумовлюється інноваційністю підходу, відповідністю професійним вимогам, доказовою базою ефективності, гнучкістю і адаптивністю.

Результати роботи впроваджені у навчальну діяльність Дніпровського державного університету внутрішніх справ і кафедри фізичної культури та спорту Запорізького національного університету, що підтверджує практичність розробленої програми.

Програма має потенціал до використання у системах підготовки не тільки курсантів МВС, але й інших силових структур, завдяки універсальності засобів і

методів, спрямованих на покращення загальної та спеціальної фізичної підготовленості.

Таким чином, розроблена програма є практичною та ефективною для підвищення професійної готовності курсантів до виконання службових завдань, що обґрунтовує її значущість і доцільність впровадження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. У роботі використано комплексний підхід, який включає як теоретичний аналіз, так і практичну перевірку наукових положень. Аналіз науково-методичної літератури, нормативно-правових документів, а також емпіричні дослідження забезпечують систематичність і цілісність роботи.

Експеримент проводився на основі вибірки з 125 курсантів закладів вищої освіти МВС України, що забезпечує репрезентативність вибірки та достовірність отриманих даних. Розподіл досліджуваних на експериментальну та контрольну групи дозволив об'єктивно оцінити ефективність запропонованої програми.

Використання педагогічних спостережень, тестувань, експериментів, фізіологічних тестів (зокрема, спірографії, реографії, тестів на варіабельність серцевого ритму) забезпечив надійність отриманих результатів. У роботі враховані показники фізичної працездатності, функціонального стану кардіореспіраторної системи та психоемоційного стану.

Предмет дослідження визначено метою дослідження. Достовірність отриманих результатів забезпечувався адекватністю обраних методів, достатнім обсягом емпіричного матеріалу. Для обробки результатів експерименту застосовано параметричні і непараметричні методи статистичного аналізу, що забезпечило об'єктивність оцінки отриманих даних. Статистична значущість змін у показниках підтвердила ефективність авторської програми.

Уперше розроблено структуру і зміст програми фізичної та функціональної підготовленості курсантів із використанням елементів джиу-джитсу. Висновки дисертації базувалися на експериментально підтверджених даних про значне покращення показників фізичної підготовленості та функціонального стану курсантів експериментальної групи в порівнянні з контрольною.

Рекомендації, що подані в дисертації, ґрунтуються на реальних умовах навчального процесу закладів вищої освіти МВС України. Їх упровадження підтверджено відповідними актами, що засвідчує їх практичну значущість і можливість широкого використання.

Сформульовані висновки відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням.

Таким чином, наукові положення, висновки і рекомендації роботи є обґрунтованими, базуються на ретельному аналізі, експериментальних даних і відповідають вимогам до дисертаційних досліджень.

Побудова дисертаційної роботи є стандартною, та містить анотації, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел і додатки.

Основні наукові результати дисертації висвітлено у 16 наукових працях (7 одноосібних), з яких 8 статей – у спеціалізованих фахових виданнях України, 4 праці апробаційного характеру; 4 – додатково висвітлюють результати дослідження. У публікаціях, що підготовані у співавторстві, чітко вказано авторський внесок.

Розгорнуту та ґрунтовну апробацію результатів дисертаційної роботи провела І.В. Гінзбург на наукових і науково-практичних конференціях національного та міжнародного рівнів: III Міжнародна науково-практична конференція (м. Дніпро, Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 15 березня 2019 року); Всеукраїнська інтернет-конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Запоріжжя, НУ «Запорізька політехніка», 26-27 жовтня 2022 року); XXII Міжнародна науково-практична конференція «Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи» (м. Харків, Харківська державна академія фізичної культури 6-7 грудня 2022 року); XIX Міжнародна наукова конференція «Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор та одноборств у закладах вищої освіти» (м. Харків, Харківська державна академія фізичної культури 3 лютого 2023 року); V Міжнародна науково-практична конференція «Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики» (м. Київ, Київський університет імені Бориса Грінченка, 16 травня 2023); Міжнародний форум з проблем фізичного виховання та здоров'я молоді в сучасному освітньому середовищі (м. Дніпро, Дніпровський державний університет внутрішніх справ, 18 травня 2023 року).

Список використаних джерел містить 286 найменувань, з них 76 – англомовних.

Використаний комплекс методів є відповідним проблематиці дослідження та сучасним вимогам до кваліфікаційних робіт рівня дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук з фізичного виховання та спорту зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Характеристика основних положень роботи.

У вступі дисертаційної роботи Гінзбурга Ігоря Володимировича чітко обґрунтована актуальність теми дослідження. Зазначено, що сучасні виклики, з якими стикаються працівники Національної поліції України, зокрема боротьба з кіберзлочинністю, тероризмом, організованою злочинністю, вимагають високого рівня фізичної, функціональної та психоемоційної готовності. Особлива увага акцентована на важливості фізичної підготовленості в умовах підвищеного ризику і стресу.

У вступі вказано, що традиційні системи фізичної підготовки не забезпечують повною мірою формування необхідного рівня фізичної готовності курсантів до складних завдань, які постають у професійній діяльності, що створює необхідність пошуку нових підходів, які б враховували специфічні вимоги професійної підготовки поліцейських.

Окреслено, що дослідження спрямоване на вирішення актуального завдання вдосконалення фізичної та функціональної підготовки курсантів із використанням джиу-джитсу. Обґрунтовано вибір цього методу як такого, що забезпечує комплексний розвиток фізичних якостей, техніко-тактичних і психологічних навичок, необхідних для ефективного виконання професійних обов'язків.

Автор детально аналізує стан підготовки курсантів в Україні та за кордоном, наводить приклади досліджень, які підтверджують актуальність розробки інноваційної програми для підвищення рівня фізичної підготовленості. Вказано, що запропоновані заходи відповідають вимогам сучасної професійної освіти в системі МВС України.

Здобувачем сформульовано чітку мету – науково обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність програми вдосконалення фізичної та функціональної підготовленості курсантів із використанням джиу-джитсу. Завдання дослідження деталізують основні етапи і напрями вирішення поставленої проблеми.

Таким чином, вступ дисертації демонструє високий рівень обґрунтованості актуальності теми, чіткість проблемного поля та логічність поставлених завдань, що підкреслює її значущість у контексті підготовки працівників Національної поліції України.

Другий розділ дисертації «Методи та організація дослідження» Гінзбурга Ігоря Володимировича присвячено методології дослідження, характеристиці досліджуваного контингенту та опису етапів вирішення поставлених завдань. Основні аспекти цього розділу включають опис обраних методів дослідження (детально обґрунтовано вибір методів дослідження, які забезпечують достовірність і повноту отриманих даних. До методів належать теоретичні методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, систематизація та узагальнення наукової літератури, нормативних документів і практичного досвіду; емпіричні методи: педагогічне спостереження, педагогічний експеримент, тестування фізичної та функціональної підготовленості; медико-біологічні методи: комп'ютерна спірографія, дихальні проби, варіабельність серцевого ритму, реографія; статистичні методи: параметричні та непараметричні методи аналізу даних, що використовувались для оцінки результатів експерименту.

Методи дослідження взаємодоповнюють один одного, що забезпечує комплексний підхід до вивчення проблеми. У розділі наведено детальну характеристику вибірки. Контингент включав курсантів першого та другого року навчання, що забезпечує достатню репрезентативність для оцінки ефективності програми.

Програма передбачає використання технік джиу-джитсу, таких як падіння, удари, захвати, самооборона, спаринги, а також поєднання загальної та спеціальної фізичної підготовки. Інтенсивність фізичних навантажень поступово зростала відповідно до функціональних можливостей курсантів.

Для оцінки ефективності авторської програми використовувались: тестування фізичних якостей (витривалість, сила, швидкість); функціональні показники (варіабельність серцевого ритму, результати спірографії, реографії); порівняльний аналіз між експериментальною та контрольною групами.

Автором продемонстровано високий рівень методологічної обґрунтованості дослідження, репрезентативність вибірки та послідовність вирішення завдань. Авторська програма розроблена з урахуванням сучасних наукових підходів і підтверджена результатами попереднього тестування, що створює основу для подальшого аналізу її ефективності у наступних розділах роботи.

Третій розділ «Фізична та функціональна підготовленість курсантів закладів військової освіти» присвячений аналізу поточного стану фізичної та функціональної підготовленості курсантів, яка є важливим компонентом їхньої професійної підготовки. У розділі детально розглядається оцінка фізичної підготовленості курсантів, представлені результати тестувань, що виявляють дефіцити у фізичних здібностях, які впливають на виконання професійних завдань.

Також досліджуються функціональні можливості організму курсантів, включаючи кардіореспіраторну систему, нервову регуляцію та анаеробну працездатність. Виявляються ключові проблеми, зокрема обмежений адаптаційний резерв та недостатня ефективність енергозабезпечення.

Крім того, представлені результати первинного етапу дослідження, які доводять необхідність впровадження нових підходів для вдосконалення підготовки, зокрема використання засобів джиу-джитсу для підвищення загальної працездатності та функціональної стійкості організму.

Розділ висвітлює недоліки традиційних методик підготовки, які не враховують індивідуальних особливостей курсантів, специфіки їхньої майбутньої діяльності та сучасних професійних викликів. Завдяки чому, обґрунтовується необхідність розробки комплексних підходів, спрямованих на поліпшення фізичної та функціональної готовності через адаптацію сучасних методик тренувань, таких як єдиноборства.

Автор акцентує увагу на оцінці поточного стану фізичної та функціональної підготовки курсантів, ідентифікації проблемних зон і підґрунті для розробки нових підходів, спрямованих на вдосконалення професійної підготовленості.

У четвертому розділі *«Обґрунтування експериментальної програми поліпшення фізичної та функціональної підготовленості курсантів закладів військової освіти»* детально розглядається концептуальні основи, структура та результати апробації запропонованої експериментальної програми, що спрямована на підвищення рівня фізичної та функціональної готовності курсантів.

Авторська програма розроблена з урахуванням аналізу сучасних проблем фізичної підготовки курсантів, професійних вимог та специфіки їхньої діяльності. Використання засобів джиу-джитсу обґрунтовано як ефективний метод підвищення витривалості, сили, координації, а також формування техніко-тактичних і психологічних навичок. Розділ містить докладний опис засобів і методів, використаних у програмі, включаючи техніки єдиноборств, спеціалізовані вправи для розвитку фізичних якостей, методи контролю та корекції функціонального стану.

Представлено результати експериментального впровадження програми, які підтверджують її ефективність у покращенні показників фізичної витривалості, сили, координації, а також функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем.

Програма забезпечує інтеграцію сучасних тренувальних методів з урахуванням специфіки навчання у закладах військової освіти. Вона гнучка до змін, що дозволяє адаптувати її для різних контингентів курсантів та умов. Засоби джиу-джитсу доводяться як такі, що не лише підвищують фізичну готовність, але й сприяють формуванню психологічної стійкості та тактичного мислення, необхідного для виконання професійних завдань.

У курсантів експериментальної групи зафіксовано значне покращення показників сили, витривалості, координації та швидкості. У контрольній групі ці зміни були незначними або відсутніми.

Результати спірографії, реографії та аналізу варіабельності серцевого ритму вказують на покращення функціонального стану серцево-судинної, дихальної та вегетативної систем у курсантів експериментальної групи.

Результати дисертації зіставлено з даними фундаментальних праць у галузі фізичної підготовки та єдиноборств. Встановлено, що авторська програма з використанням джиу-джитсу має переваги у порівнянні з традиційними підходами, оскільки забезпечує комплексний розвиток фізичних, функціональних і психоемоційних аспектів підготовленості.

Таким чином, розділ обґрунтовує актуальність, структуру і ефективність розробленої програми, демонструючи її значний потенціал для вдосконалення фізичної та функціональної підготовки курсантів закладів військової освіти.

П'ятий розділ дисертації Гінзбурга Ігоря Володимировича «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» присвячений підсумковому аналізу отриманих даних, оцінці ефективності розробленої експериментальної програми та узагальненню наукових результатів, що підтверджують її значущість і практичну цінність. Проведено детальний аналіз змін у показниках фізичної та функціональної підготовленості курсантів експериментальної та контрольної груп. Представлено статистично значущі відмінності, які демонструють переваги авторської програми. Виявлено покращення кардіореспіраторної функції, варіабельності серцевого ритму, а також підвищення рівня загальної фізичної працездатності.

Узагальнено динаміку змін у показниках сили, витривалості, швидкості та координації. Особливу увагу приділено показникам анаеробної працездатності, які значно зросли у представників експериментальної групи завдяки використанню засобів джиу-джитсу.

Показано поліпшення функціонального стану серцево-судинної та дихальної систем. Курсанти експериментальної групи демонструють підвищення адаптаційних резервів, збалансовану вегетативну регуляцію та оптимізацію психофізіологічного стану.

Результати дослідження співставлені з науковими працями інших авторів у сфері фізичної підготовки кадетів і застосування єдиноборств. Встановлено, що авторська програма демонструє вищу ефективність у порівнянні з традиційними підходами.

Узагальнено внесок дослідження у науку. Підтверджено інноваційність розробленої програми, яка вперше враховує специфіку професійної діяльності майбутніх правоохоронців та ефективно адаптується до їхніх потреб.

Запропоновано шляхи впровадження отриманих результатів у практику підготовки кадрів. Надано рекомендації щодо подальшого вдосконалення навчально-тренувального процесу, інтеграції авторської програми в освітні заклади МВС та інших силових структур.

Виявлено та сформульовано наукові положення трьох рівнів новизни (уперше, удосконалено, набули подальшого розвитку).

Таким чином, п'ятий розділ завершує дослідження, інтегруючи отримані дані в цілісну картину, та підкреслює значущість розробленої програми для вдосконалення підготовки майбутніх співробітників правоохоронних органів.

Загальні висновки відповідають поставленим завданням і в повній мірі їх вирішують. Викладені конкретно і стисло.

Загалом дисертаційне дослідження І.В. Гінзбурга за темою: «Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості курсантів закладів вищої освіти МВС України засобами джиу-джитсу» написана сучасною українською мовою, науковим стилем з адекватним застосуванням термінів і понять.

Робота є цілісною і характеризується тематичною повнотою та розкриттям головної наукової ідеї здобувача. Подані автором наукові та практичні положення логічно викладені та загалом достатньо обґрунтовані.

Наведені ідеї та розробки, що належать співавторам чи іншим авторам та критичний аналіз наукових поглядів мають посилання на відповідні джерела.

Позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, зазначаємо, що вона не позбавлена окремих недоліків, які мають різний ступінь принциповості. Вважаємо за необхідне звернути увагу на зауваження й окремі моменти в роботі, які вимагають уточнення:

1. На нашу думку, використання джиу-джитсу як ключового засобу підготовки мала би супроводжуватися культурно-соціологічним аналізом, що могло б підсилити розуміння його сприйняття та ефективності в українських умовах.

2. Більш глибоке дослідження змін у когнітивних функціях, пов'язаних із впливом фізичної активності, допомогло б розкрити додаткові переваги програми.

3. Чи передбачає авторська програма певні модифікації для курсантів із різним рівнем фізичної підготовленості?

4. Чому вибір саме джиу-джитсу як базового засобу для підготовки курсантів є найбільш доцільним?

5. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

У цілому, зазначені зауваження не зменшують теоретико-практичного значення отриманих результатів дисертаційної роботи.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Все вищезазначене дозволяє вважати, що за змістом, актуальністю, науковою новизною, рівнем застосування методичних підходів, обсягом проведених досліджень дисертаційна робота І.В. Гінзбурга за темою: «Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості курсантів закладів вищої освіти МВС України засобами джиу-джитсу» є цілісною, самостійною, завершеною роботою на правах рукопису, яку виконано за актуальною темою з використанням адекватних методів дослідження. Робота характеризується чіткістю змісту, містить науково обґрунтовані теоретичні та експериментальні результати, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення,

свідчать про особистий внесок здобувача та достатньо повно представлені у наукових працях. Дисертація відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019) та пп. 6, 7 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 341 від 21.03.2022 та згідно з Постановою КМУ № 503 від 19.05.2023), та рекомендована для проведення експертизи на наукову новизну теоретичне і практичне значення отриманих результатів, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

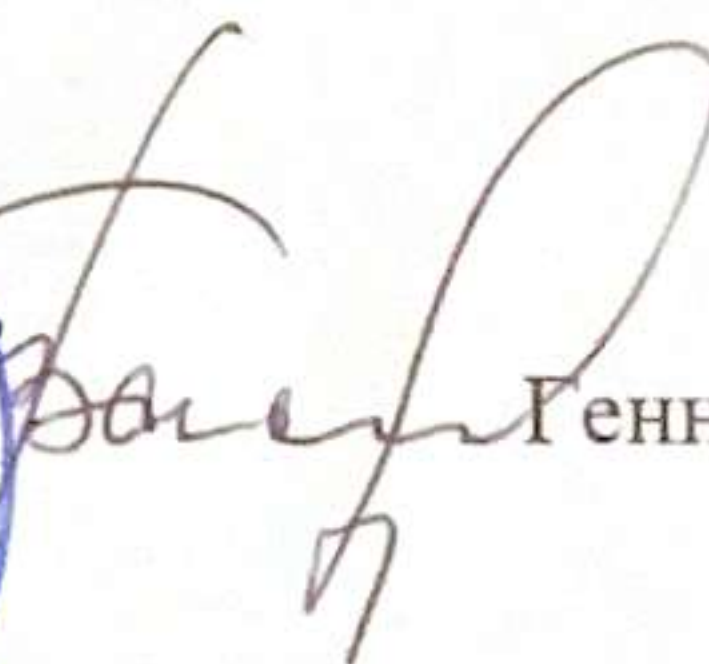
Офіційний рецензент,

к.пед.н., доцент, доцент кафедри
теорії та методики фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету

Галина ОМЕЛЬЯНЕНКО

Проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету
доктор історичних наук, професор

Геннадій ВАСИЛЬЧУК